

Nr 108.

Av herr **Steffen**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lag om förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas.

Kungl. Maj:ts proposition nr 42 med förslag till lag angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas är ägnad att hälsas med tillfredsställelse, så till vida som den tar i ögonsikte fyllandet av en betänkelig lucka i den existerande lagstiftningen beträffande utlänningar. Dock är att anmärka, att propositionen alldeles saknar förslag till lagbestämmelser beträffande de utlänningar, tillhörande arbetarklassen, vilkas självmanta eller av svenska arbetsgivare föranledda vistelse i vårt land *uppenbarligen* kan »*obehörigen bidra till att försämra svenska arbetares utsikt till förvärv*» — såsom det heter i Riksdagens, uti det propositionen bifogade statsrådsprotokollet citerade, skrivelse den 20 mars 1907.

Propositionen utgår synbarligen från uppfattningen, att alla utländska arbetare, som »under sin vistelse i Sverige i regel iakttaga ett gott uppförande samt visa sig arbetsamma och sparsamma» (sid. 13), städse böra hälsas välkomna eller åtminstone icke böra hindras att här vistas; icke ens om de skulle verka såsom nedpressare av svenska arbetslöner och såsom försämrare av svenska arbetsförhållanden samt såsom verktyg i svenska arbetsgivares kamp mot svenska arbetares krav på löne- och arbetsvillkor, som *enligt svenska förhållanden* måste anses vara skäliga. Det är ju gott och väl, att propositionen föreslår, att hel- eller halvkriminella existenser och yrkestiggare av främmande nationalitet skola kunna avvisas eller utvisas, samt att vårt lands intresse att icke behöva tjäna dylika till fattigvårdsanstalt i propositionen erkännes. Men är det icke i grunden ett större socialt och ekonomiskt intresse för vårt folk att mot *neddragande* inflytelser från en *lägre* främmande civilisationsnivå skydda de arbets- och levnadsvillkor, som den svenska arbetarklassen hittills förmått tillkämpa sig?

Det är ju obestriddligt, att ett folk har sin i socialt och kulturellt avseende *sårbaraste* punkt just inom de samhällslager, som måste leva på de lägsta existensnivåer, vilka över huvud kunna betecknas såsom ännu tillhörande landets *normala*, ekonomiska och sociala företeelser. Och det torde icke vara någon hemlighet, att vi bland de för lön tjänande kroppsarbetarne inom jordbruk, industri och transportväsen förefinna huvudmassan av dessa ekonomiskt och kulturellt vanskligast ställda samhällslager. I själva verket är den moderna *socialpolitiken* med sin arbetar-, skydds- och arbetarförsäkringslagstiftning m. m. intet annat än ett i statshandling omsatt erkännande av samhällets vitala intresse att *hindra* levnadsförhållandena inom lönarbetarklassen från att sjunka ned under vissa miniminivåer, vilka efter hand skola *stiga* med samhällets allmänna framsteg i välstånd och kultur. Är det icke då ett förbiseende av eljest erkänt samhällsintresse och en inkonsekvens mot rådande legislativ praxis, att en kungl. proposition om lag »angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas» med tystnad förbigår det faktum, att »vissa utlänningars» *konkurrens* i den svenska arbetsmarknaden, särdeles där denna konkurrens är direkt anordnad i kampsyfte av svenska arbetsgivare, kan innebära den mest överhängande fara för svenska arbetare att bli nedkonkurrerade till en hos oss eljest övervunnen, halvbarbarisk levnadsnivå? Man får dock antaga, att många arbetare skulle föredraga att *emigrera* och att på detta sätt nödtvunget främja den svenska arbetarstammens utspädning än här, än där med främmande, »billigare» folkelementer.

Jag kan icke förutsätta, att Kungl. Maj:ts regering skulle sakna kännedom om hithörande fakta och symtomer inom den svenska och utländska arbetsmarknaden. En del bilagor till den kungl. propositionen vittna i själva verket om motsatsen. Så t. ex. kommerskollegii utlåtande samt redogörelsen för Förenade Staternas lagstiftning om förbud mot invandring av arbetare, som redan före ankomsten blivit bundna genom arbetsavtal (*»contract laborers»*). Men regeringen har funnit för gott att i detta stycke avstå från tillgodogörandet av lärdomar genom utlandets erfarenhet samt att reducera sin socialpolitiska förtänksamhet och initiativkraft i enlighet med kommerskollegii på följande sätt (s. 29—30) uttryckta anvisning: »Vad vårt land angår, anser kollegium, att i stort sett icke någon otillbörlig eller eljest för svensk arbetskraft besvärande konkurrens med främmande arbetare förekommer. Visserligen hava från arbetarehåll klagomål i sådant hänseende *icke utan anledning* förekommit. Men enligt kollegii åsikt äro de fall, som hittills inträffat och som mestadels torde vara att hänföra till *bristen på billig arbetskraft* för jordbruket eller till *strejktillfällen*, då utländska arbetare anskaffats i de strejkandes

ställe, icke så många, och har införskaffandet av främmande arbetare *ännu icke* ägt rum i så stor omfattning, att innehållet i den lagstiftning, som nu närmast är i fråga, bör göras beroende av nu vidrörda förhållanden». (Jag har tillåtit mig att kursivera vissa uttryck i detta citat.)

Att förekomma en sjukdom är bättre än att bota den — det torde ingen bestrida. Kommerskollegium, som erkänner sjukdomssymtomernas förefintlighet, avråder emellertid från användande av det nu föreliggande tillfället till ett förebyggande ingripande och har därigenom, enligt min mening, tagit på sig ett tungt ansvar. Är det kollegii (och regeringens?) mening, att en del stora områden av t. ex. det svenska jordbruket först skola få *anpassa* sina produktionsmetoder och produktionskostnader i enlighet med *östeuropeiska* vandringsarbetares kulturanspråk och att vi *sedan* skola genom lagstiftning söka bota detta onda? Och är det meningen, att den sjudande förbittring, som importen (till dryga kostnader) av utländska strejkbrytare regelmässigt och själfallet framkallar inom den svenska arbetarklassen, *bör* få ytterligare vidga klyftan mellan den svenska arbetaren och det övriga samhället? Är det meningen, att denna frihandel i arbetskraft, uti ett agrar- och industriprotektionistiskt land, *bör* få ytterligare stärka den svenske arbetaren i övertygelsen, att *han* ingen andel äger i detta land och dess välstånd? Skall det vara statsklokt, att detta får ske eller måste ske, innan en svensk regering får tro sig berättigad att föreslå en främlingslag, som skyddar den svenske arbetaren mot en förödande och förbittrande utländsk smutskonkurrens i själfva den svenska arbetsmarknaden?

Lika själfklart som det är, att en invandring av i alla avseenden högt stående utländska arbetare, som höja de svenska arbetsförhållandena och lönenivåerna, måste erkännas vara till gagn för vår ekonomiska utveckling och vår arbetarklass, lika obestridligt är det, att *icke all* invandring av främmande arbetare är av *denna* art. Självfallet är dessutom, att man på intet sätt har minskat sina sympatier för främmande folk eller kringskurit sitt intresse för deras välgång och för samfärdseln med dem därigenom, att man söker avvärja *de* former av ekonomisk konkurrens, som måste kasta oss tillbaka till de lägre levnadsnivåer, på vilka vissa av deras arbetargrupper dess värre ännu stå kvar, men över vilka våra arbetare lyckats höja sig. För en närmare utredning av hithörande national-ekonomiska spörsmål får jag hänvisa till den motion (nr 93) om minimilönlagstiftning, som väckts av mig och Anders Lindblad under innevarande riksdag.

I många fall ådagalägga närmare undersökningar av förhållandena vid strejkbrytareimport och säsongarbetareimport, att arbetsgivarnes *totala*

utgifter för arbetskraft, trots de låga *arbetslönerna*, bliva *större*, än fallet skulle varit vid användandet av svenska arbetare till de löner, som av dem begäras. När det är fråga om strejk, få de svenska arbetarne alltså bevittna, att deras arbetsgivare ingalunda räkna så särdeles noga med *kostnaderna*, blott det lyckas att med *utländsk* hjälp hålla nere *deras* löner. Och då det gäller ett sådant säsongarbete som t. ex. den sydsvenska sockerbetsodlingen, har enligt kommerskollegii undersökning (Arbetsstatistik, A: 8; Utländska jordbruksarbetare i Sverige år 1907, sid. 16—17) »importen av de utländska arbetarne otivelaktigt föranlett, att ökningen i lönerna» (för de svenska arbetarne) »icke blivit fullt så stark, som eljest skulle skett. Även om icke någon direkt minskning i arbetskostnaderna — — — — vunnits genom användandet av de utländska arbetarne, så hava lantbrukarne dock genom dem haft ett medel att i viss mån motverka och reglera stegringen av de svenska arbetarnes löneanspråk. — Bøjelsen för att antaga polska och galiziska arbetare har givetvis också tilltagit genom det *motsatsförhållande*, vari arbetsgivarne inom lantbruket under de senare åren kommit till sina arbetare. Med *fackföreningsrörelsens* nyss påbörjade utbredning bland jordbruksarbetarne och därav följande slitningar med arbetsgivarne har *strejkrisken* ökats, och då även lagstadda arbetare stundom deltagit i arbetsinställelser, hava arbetsgivarne funnit sig *mera kunna lita på de utländska arbetarne*, vilka av åtskilliga skäl kunna beräknas mindre böjda för arbetskonflikter». (Jag har tillåtit mig att kursivera ett par ställen även i detta citat.)

Således är den utländske arbetaren även i detta senare fall ett medel i den svenske arbetsgivarens hand att hålla nere svenska arbetares löne- och levnadsanspråk. Och på detta sätt får kommerskollegii ovan anförda talesätt om »bristen på billig arbetskraft för jordbruket» (sid. 30 i den kungl. propositionen) sin rätta belysning och ordet »*billig*» här sin rätta betoning och innebörd. När svenska arbetare icke äro så »*billiga*» som de billigast åtkomliga utländska, då är det slut med svenskens rätt att leva och arbeta enligt *svensk standard* i Sveriges land; och *svensk* näring skall nu grundas på *polsk* eller *galizisk* levnadsstandard.

Det är här spörsmålets kärna ligger. Om det icke är en blott fras, att fäderneslandet är lönarbetarens likaväl som hans arbetsgivares hem, måste det visa sig, att han *äger* något, som tillhör detta fädernesland. Då han icke äger jord och kapital, återstår honom intet annat än hans personliga arbetsförmåga och den *levnadsstandard*, som han kan upprätthålla på sin arbetslön. Han har därför rätt att fordra, att det svenska näringslivet i alla sina förgreningar inrättas med hänsyn till svenska levnadsstandards och dessas utvecklingsmöjligheter, samt att statsmakterna hindra de

besittande och ledande samhällsklasserna att vid produktionsförhållandenas ordnande göra utländska, lägre arbetareförhållanden till bestämmande faktorer för löne- och prisbildning inom Sverige.

På grund av vad jag sålunda anfört, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen för sin del måtte besluta att åt 1 kap. 1 § av Kungl. Maj:ts förslag till lag angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas giva ändrad lydelse: *dels* genom uteslutning av satsen, »Dock må den ej avvisas, som innehar medel för sitt och med honom ankommande familjemedlemmars uppehälle under åtta dagar; icke håller må avvisning ske, då omständigheterna göra sannolikt, att utlänningen inom åtta dagar efter ankomsten kan här erhålla arbete», samt *dels* genom att efter slutorden »här ärligen försörja sig» i den föregående satsen göra det tillägg, varigenom hela stycket får följande lydelse: »Samma lag vare om annan utlänning, som till riket ankommer för att söka sitt uppehälle, där det skäligen bör antagas, att han saknar möjlighet att här ärligen försörja sig eller till riket ankommer under omständigheter, som göra sannolikt, att han av arbetsgivare här i landet skall användas till att ersätta strejkande eller lockoutade svenska arbetare. Samma lag vare ock, där det beträffande utlänning, som till riket ankommer för att söka sitt uppehälle, skäligen bör antagas, att hans av rent personliga omständigheter eller av allmänna nationella och sociala förhållanden i hans hemland betingade löne- och levnadsanspråk stå så lågt under motsvarande svenska arbetares löne- och levnadsstandards, att hans konkurrens i den svenska arbetsmarknaden måste förminska svenska arbetares möjligheter att upprätthålla och höja dessa sina löne- och levnadsstandards.

Stockholm den 19 februari 1913.

Gustaf F. Steffen.